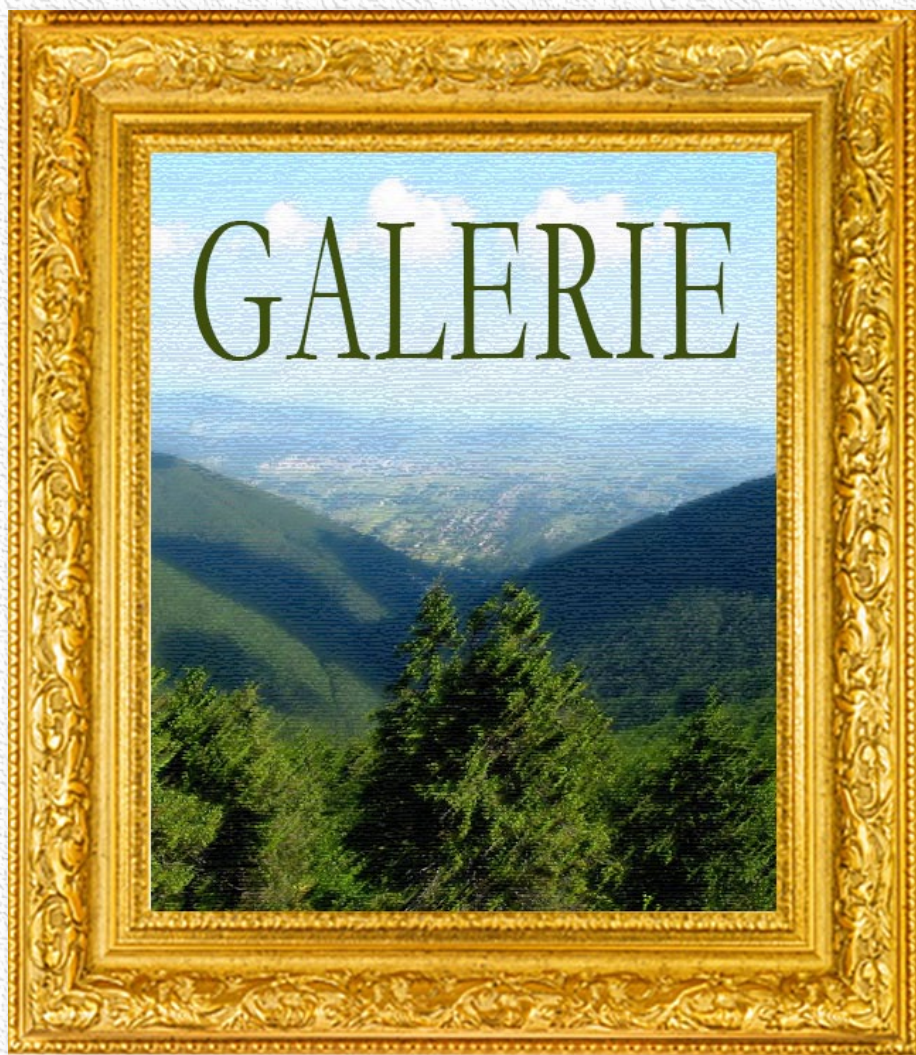

RICHARD SOBOTKA

RICHARD SOBOTKA

GALERIE

2014

The logo for ZAR, featuring the letters 'ZAR' in a stylized, bold, serif font. The letters are primarily red with a yellow outline and a slight shadow effect, giving it a three-dimensional appearance.

Richard Sobotka

GALERIE

Vydal Dušan Žárský – ŽÁR, info@zar.cz

V elektronické podobě první vydání

Sazba a typografická úprava: Dušan Žárský

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být přenášena nebo reprodukována bez předchozího písemného souhlasu držitele práv.

Se souhlasem autora ZDARMA.

ISBN: 978-80-86725-26-0

VSTUP DO ODVOLÁNÍ VOLNÝ

vítejte v mé soukromé tajné
galerii

nezouvejte se
neodkládejte
pokrývku hlavy
a jiné drobnosti
hlavně
neomlouvejte svou
malost
totiž
malí jsme všichni
nějak

promiňte
že exponáty
nemají dekorativní rám
loupil jsem je ve spěchu
a pak
umím zcizit jen
sny

mají mne za blázna
že ani klobouk
u dveří
na dobrovolné
vstupné
jsem nepoložil

totiž
já ani ten klobouk
nemám
vlastním jen
bijící
srdce
a několik drobných
leč krásných
trapností

a pak
vstup
do mé soukromé tajné
galerie
až do odvolání
volný

dotýkat se exponátů
zakázáno
fotografovat jen na zvláštní
povolení

spropitné
raďte vzít na
vědomí
neberu
zásadně

KŘÍDLA

nevěřte
že pouze křídel
je zapotřebí k létání
často postačí rozpřáhnout
ruce
někdy jen duši
nebo srdce
avšak
doopravdy létat
lze
jen ve snu

jenže
odcizit sen
je stejně obtížné
jako odcizit vítr
který dává sílu
perutím

tento exponát
mé soukromé tajné
galerie
je pachově a zvukově
ozvláštněný
raďte přivonět
nejkvalitnější parfémů
horských strání
navíc
vše ozvučeno

a někde by tam měla být i
barva červánků

jde o pouhopouhý plátek
povětrnosti
zbavený hukotu proudových letounů
skřípění motorových pil
pachu spáleného benzínu
hekání klaxonů
šumu rozhlasových vln
jiskření pětadvaceti programů
televize
pípání radiotelefonů
skučení tajných zpráv tajných
agentů
vojenských povelů k nepřetržité
bdělosti
ostrého staccata
kulometů
a jiných automatických palných
zbraní
třaskavých výbuchů nášlapných
min
a skučivého vytí
minometů
dunění těžké artilerie
explozí samonaváděcích raket
země-vzduch
vzduch-vzduch
vzduch-země
země-země

pach spálené trávy
a spálené
kůže
sten hroucícího se
domu
lidský křik
nářek poraněného
zvířete
pláč dětí bez matek
pláč matek bez dětí
pláč mrtvých

zdobený rám
vidíte sami
trochu naprasklý zásahem
odstřelovače

střela
naštěstí nebyla
dum–dum
ale jen průbojná
navíc
špatně mířená

zde prosím havraní
křik
trochu nepříjemný
a tady
pěnkava
do roztržení hrdla
trylkuje ukolébavku

ještě nenarozeným
pěnkavičkám

vše provoněno
jemným parfémem
horských květů
sedmikvítku
knotovky červené
sasanky narcisokvěté
netřesku chlupatého
lomikamenu karpatského
mokryše vstřícnohistého
mochny zlaté
třezalky skvrnitě
všivce přeslenatého
kokrhele sličného
bojínku alpského
korálice trojklané
a stovkami
dalších

nepřehlédněte nádech
duhy
smrákání
svítání
sytost inkoustové noci

je zde i pocit
létání
ve velkých výškách bez
závratí

jen s pomocí křídel
nebo i bez nich
jen tak do větru rozpřáhnout
ruce
nechat vzlétnout
myšlenku
tajný sen
nebo tlukoucí
srdce

dotýkati se exponátů
je přísně
zakázáno
fotografování
na zvláštní
povolení

postupujte po směru
šipek
u posledních dveří
do knihy návštěv
raďte zaznamenat
své dojmy
z této expozice vidin
a zapomenutého
světa

a díky
za
spropitné

STROM

tento exponát
je už jen
vzpomínkou
na jeden strom

podle letokruhů jsem
počítal
jeho stáří
zjištěný věk
pokaždé přesáhl
věk můj i mého
otce
děda i praděda
prapraděda
a možná i jeho
prapraděda

nevím
kolik ten strom míval
jaro co jaro
pupenů
a potom listů
jakému počtu ptáčat poskytl
přístřeší
kolika z nich posloužil jako
domov
nevyposlechnu jeho
píseň

až do úplného
konce
nedoptám se jeho
snů
lásek
jmen dětí
vnoučat
pravnoučat
praprawnoučat

z onoho exponátu
dobře patrný
je smutek
totiž
můj smutek
protože mrtvý strom
truchlit nemůže
ani sám nad
sebou

tenkrát
přišel člověk
muž
obhlédl strom
proměřil
tolik a tolik kubíků
dřeva
pěkná skříň
pevná postel
školní lavice

rám obrazu
rám zrcadla
kolébka pro nemluvně
dveře k chalupě
plot kolem zahrádky
kazeta na šperky
a z toho co
zbude
stlučeme rakev
také potřebná věc

teď prosím
o vaši laskavou
pozornost

rachot motorové pily
snadno uslyšíte
avšak sten
stromu
jen pokud napnete
uši
tichounký nářek
na smrtelné posteli
loučení s drahými
mumlání konejšivých
slov
poslední pomazání
zbytečné rozhřešení
stejně tak pokání
neboť stromy

jak známo
nehřeší

a ještě sten
výkřik
než praskne kost
a závrť se změní
v agonii
ta vzápětí ve
smrt
což je definitivní
stvrzení konce
života

laskavý návštěvník
promine
rušivý detail
to se zachvělo
mé srdce

možná
trochu i krvácelo
když strom se zašuměním
nejprve zvolna
pak stále rychleji
už po své smrti
vlastně v té chvíli definitivně
mrtev
klesal podřatý
k zemi

a ještě v posmrtné
křeči
tloukl kolem sebe
zraňoval okolní stromy
plašil ptáčata
vylekal na pastvě
srnu
a nedaleko
milence v objetí

když pak konečně dopadl
ještě se vzepjal

marně se pokoušel
vstát
vrátit se zpátky
na holý peň
jen víc větnatých
kostí
si polámal
jenže na tom už vůbec
nezáleželo

to drobné písmo
vpravo dole
raďte si všimnout
malá statistika
čeho bylo dosaženo vraždou
stromu

tedy zaprvé
padající koruna vyvolala
vítr
který odfoukl
dřevorubci
klobouk
zadruhé
bylo zničeno jedno
ptačí hnízdo
i s pěti mláďaty
zatřetí
zpreráženo šest
větví
tří okolních stromů ve směru
pádu
zničen keř zimolezu
utlučen trs
kapradiny
a shluk přesličky lesní
ubit kvetoucí
orlíček planý
jaterník podléška
kyčelnice devítilistá
silenka nici
bršlice kozí noha
krabilice mámivá
násilně přemístěno
klíště obecné
pošramocen
krajník pižmový

drvodělka fialová
zabit
tesařík zavalitý
motýl drvopleň obecný
a k smrti vyděšen
plch lesní

suma sumárum
jediným ziskem toho
mordu
zůstalo v obloze odkryté
okno
a příslib nového
života
náhradou za smrt
padlého

nedotýkat se
prosím
fotoaparát jen na
povolení
a pouze bez
fleše

na konci místnosti
malý stolík
můžete učinit záznam
do knihy návštěv
dojem

pocit
myšlenku
pak za tamtěmi
dveřmi
doprava
schodištěm dolů
východ nemůžete minout

díky
za návštěvu
a za
spropitné

ZEMĚ

možná někomu připadne
přízemní
hovořit o něčem
tak obyčejném
jako je smrt
člověka

nedejte se však
mýlit

žádné dědictví
klenoty
šperky
zlato
náramky
náušnice
pozlacené hodinky
ba ani peníze

proto je tento exponát
mé soukromé tajné
galerie
tak chudý
jako byla chudá
stařenka
kterou jsme onoho
jarního rána

ukládali do země
neměla nic
než nás
kteří jsme pro ni
kopali
místo posledního
odpočinku

hrobník stávkoval
kvůli montérkám
chtěl
tekoucí vodu
nové nářadí
dostat přidáno
sklenku kořalky navrch
svačinu

byl to předlouhý
seznam

úřady jej odmítly vzít
na vědomí

proto neměl kdo
vykopat staré ženě
hrob

obyčejná ženská
támhle z horního konce

z chalupy pod lesem
vlastně se o nic významného
nezasloužila
jen žila
vychovala tři děti
starala o dva psy
o černého kocoura
a také o ochmelku
mužského
toho až ke hrobu
doprovodila
a měla upřímnou lítost
že ji předešel
třebaže kolikrát
sakroval
skleničky se držel

také však se někdy
usmíval
i dobré slovo uměl
pronést

teď jsme ke
hrobu
přinesli ji
obyčejnou ženskou
bez velkých oficalit

to by mohl chtít
každý

pohřeb s proslovem
s muzikou
kdyby se alespoň to
nebe
nepochcalo
právě v ten čas
když jsme jí kopali
hrob

moc dobře se nám
nepracovalo

možná i proto
že jsme si přihnuli
kořalky
trochu zpívali
aby nám nebylo tak
smutno

byla to sakra práce
špatně šla od ruky
a pořád strach
že se hlína zbortí
že nás ve vykopaném hrobu
zavalí

pracovali jsme
úporně
a pili

a zpívali
přerovnávali lopatou
staré kosti na dně hrobu
a pořád měli strach
že nás ta krutá
milosrdná hlína zaživa
zasypá

nebe chčilo
i během smutečního obřadu

přiskákali jen
panáček
a jeden ministrant
zamumlat několik slov
kaditelnice v té slotě nechtěla
kouřit
vykrápět hrob v dešti
nemělo málem smysl
jak poznat kapku vody
svěcené
od nesvěcené

všichni pospíchali do suchých
příbytků
jenom ta mrtvá
žena
a my dva
promoklí na kost
jsme museli vydržet

lopata
krumpáč
zaházet hrob

hlína se lepila
urvat ji nebylo možné
tohle je život
sakrafix
práce mizerná
rakev pořád vidět

nemohli jsme to
vzdát
jít po svých
domů
ta v rakvi na nás
spoléhala

zase jsme makali
hekali

díky padajícímu dešti
a sněhu
jsme měli oči plné
vody
takže nebylo znát
že také my trochu
pláčeme
teprve když jsme

s tím dílem byli
hotovi
vzhlédli jsme

před námi stál
stařec
bílý vous po horní knoflík
na kazajce
sněhobílé vlasy
laskavá tvář
zamyšlené oči
snad zbytečně smutné
v čase
kdy umíme létat k měsíci
málem rozsvěcovat další
slunce
přát si kdy má být
deštivo
slunečno
padat sníh
kde být dnes
kde zítra
třeba až kdesi na druhém konci
světa
například

kdy se jako na běžícím
pásu
uskutečňují nejsmělejší
sny

nejsmělejších
lidí
a kdy nám
lidem
nezbylo málem už žádné
tajemství

končíme mládenci
řekl laskavým hlasem bělovlasý
stařec
končíme

a připjal nám
každému
na záda
po páru bělostných
křídel

a tak jsme
vzlétli

ta šmouha po straně
exponátu
to jsem si otřel
zablácené ruce
namísto do kalhot
omylem
právě tam
pokud jde o dotýkání

zde byste mohli
avšak z hygienických důvodů
jaksi
chápete
jen na vlastní riziko

fotografovat mazlavé
bláto beztak
nedává smysl

a zachytit do citlivé
fotovrstvy
dojem
odumřelé sny
jak známo
nelze

u dveří rozevřená
kniha
na případné
postřehy
tam dál
na chodbě
a schodech
opatrně
je tam kluzká
dlažba

díky
za návštěvu

mé soukromé tajné
galerie
dosud nenarozených
nebo již zemřelých
snů

těšilo mne
a
přijďte zas
na shledanou
good-bye
auf wiedersehen
au revoir
do videnja
arrivederci
viszontlátásra
ДО СВИДАНИЯ

a díky
za
spropitné

RICHARD SOBOTKA
prozaik, publicista

(*1935, v Zašové u Valašského Meziříčí)

BIBLIOGRAFIE

Příběh toulavého kocoura (1979), knížka pro děti, nakl. Profil Ostrava.
Vyprávění o valašské zemi (1983) – volný cyklus o Valašsku, Valaších a obyčejích jejich života a práce pro Čs. rozhlas Ostrava. Účast na sborníku ke 40. výročí osvobození povídkou *Po tolika letech*, nakl. Profil Ostrava, 1985. Jako spoluautor s L. Marešovou: *Dobrý den, Marie* (1986). Rozhlasová hra, Čs. rozhlas Praha. *Nepřetržitě jaro* (1987), knížka povídek, nakl. Profil Ostrava. *Medvědi na druhé nejvyšší hoře světa* (1988), rozhlasová hra pro děti, Čs. rozhlas Ostrava. *Pozvánka ke knize* (1989), přibližně roční cyklus pondělních vysílání pro Čs. rozhlas Ostrava. Klub dětí třetího tisíciletí, (1989) více než roční cyklus vysílání pro děti a mládež, Čs. rozhlas Ostrava. Netradiční poezie *Abecedář pro dny všední a sváteční* (1993), *Řemesla – jak co děláme* (1996), *Kovářská historie* (1997), *Nejmilejší věci – sběratelé* (1997), *Stoletá voda na Rožnovsku* (1997), *Knihy, knihovny, knihovníci* (1998), *Zdraví – to nejcennější, co máme* (1998), *Památky odeznělého času* (1999), překlad poezie z polštiny Niny Szmyt *Krajina s motýlem* (1999), překlad poezie z polštiny Adama Lewandowského *Skryté světy* (1999), kniha literatury faktu *Charlotta Garrigue Masaryková – epizoda ze života* (1999), poezie *Kroky v listí* (2000, polsky 2001), výstava fotografií *Svědkové minulého času* (Šrem, Polsko 2000, ČR: Zubří, Valašské Meziříčí 2001), novela *Holubí pošta* (2000), kniha literatury faktu *Bosý poutník* (2001), malé tisky: *Márinka, Mečem a srdcem, Čechoameričané, Letná setkání* aj., 2002). Přispívá do řady periodik, aj.

OCENĚNÍ:

R. 1965 4. cena v literární soutěži v Uničově za novelu *Srdce*; r. 1977 3. cena za povídku *Stříbrňák*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1979 2. cena za povídku *Divočák*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1979 3. cena v lit. soutěži o nejlepší povídku, Ostravský kulturní měsíčník; r. 1980 Čestné uznání za povídku *Každý den svátek*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1981 3. cena za povídku *Kdo nevyhrává*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1984 3. cena za povídku *Helpf*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1985 2. cena za povídku *Před houkáním*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1986 1. cena za povídku *Listy důvěrné*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1986 prémie Literárního fondu za reportáž *Krajina lidí*, Literární měsíčník (LM); r. 1987 1. cena za povídku *Postel s nebesy*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1989 3. cena za povídku *Jízda na zádech*, Čs. rozhlas Ostrava a SČS Ostrava; r. 1992 2. cena za povídku *Obklopen anděly*, Masarykova knihovna Vsetín; r. 1993 1. cena za povídku *Sám přes Atlantik*, celostátní soutěž „Povídka '93“, vyhlášena K 89, Klub spisovatelů nestraníků Praha, účast více než 200 povídek; r. 1998 „Literární Varnsdorf '98“ udělen diplom za 3. místo v kategorii próza za povídku *Kosí hnízdo*; r. 1999 – Evropský fejeton Brno '99 – prémie za fejeton *Kulatá slova*; r. 1999 – Národní technické muzeum ve spolupráci s Klubem Julese Verna a časopisem *Ikarie* udělilo Čestné uznání v soutěži původních literárních děl z oblasti science – fiction za povídku *Neděle 16.30 Cefé de Paris*; r. 2000 v literární soutěži „Beskydy 2000“ udělena v próze 1. cena za povídku *Poslední útočiště*; r. 2001 – 1. cena v literární soutěži o Cenu děda Praděda.

ČLENSTVÍ VE SPISOVATELSKÝCH ORGANIZACÍCH

Člen Obce moravskoslezských spisovatelů, Obce spisovatelů, Klubu autorů literatury faktu. Člen komice literární soutěže autorů literatury faktu Ceny E. E. Kische. Člen výboru ostravského střediska OMS, člen Rady OMS. Čestný člen Muzejní a vlastivědné společnosti polského města Šrem.